

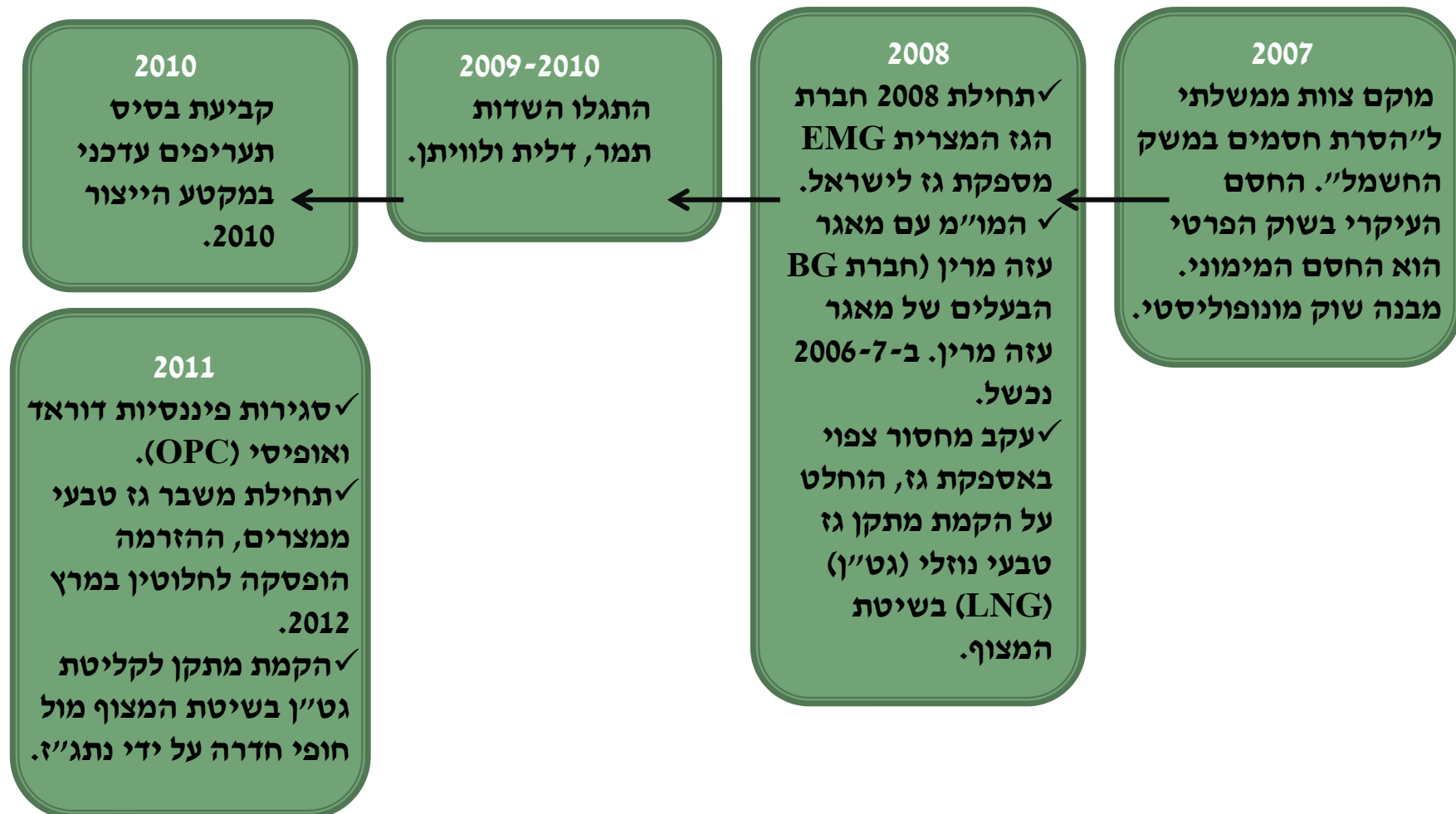
היבטים משפטיים בהתקשרויות של חברות תעשייה לרכישת גז וחשמל והקמת תחנות כוח דצמבר 2013

עו"ד נילי פלג שפולנסקי
ראש המחלקה המסחרית

סקירת התפתחות משקי החשמל והגז*

סקירת התפתחות משקי החשמל והגז

2012

- ✓עד אמצע שנת 2012 שתי ספקיות גז טבעי: חברת ים תטיס (כ-60% מהצריכה) וחברת הגז EMG המצרית.
- ✓עיכוב בחתימת הסכמי גז מול תמר עד סיום עבודה ממשלתית. פרויקט הגז נדחה בשנה. EMG מפסיקה לספק גז. התוצאה: הציבור נאלץ לשאת בנטל התשלום ולשלם כ- 12 מיליארד שקל כתוצאה מעליה בתעריפי החשמל.
- ✓יוני 2012: הממונה על ההגבלים מאשר חוזה תמר מול חברת החשמל.
- ✓יולי 2012: 4 חזקות להפקת גז טבעי (תמר, דלית, נועה ומרי B) ו-36 רישיונות חיפוש.
- ✓שנת 2012 מסתיימת במחסור חמור בהיצע הגז הטבעי במשק אל מול הביקושים ההולכים וגדלים.

סקירת התפתחות משקי החשמל והגז

2013

תחילת יציאה ממשבר הגז המצרי:

✓ שני מקורות היצע חדשים המספקים גז טבעי למשק:

(1) מאגר תמר: יספק למשק בין 7.5-12 BCM (מיליארד מטר

מעוקב- מ"ק) בשנה. (2) גט"ן: (המצוף הימי) צפוי לספק בין 1-

3 BCM של גז טבעי בשנה.

✓ סגירה פיננסית דליה.

✓ מינוי וועדת יוגב לרפורמה במשק החשמל.

✓ מחסור חלקי בגז עד כניסת ספק נוסף (לוויתן).

✓ שדות נוספים שהתגלו: תנין, שמשון ודולפין.

✓ פיתוח השדות החדשים – השקעה כספית עצומה.

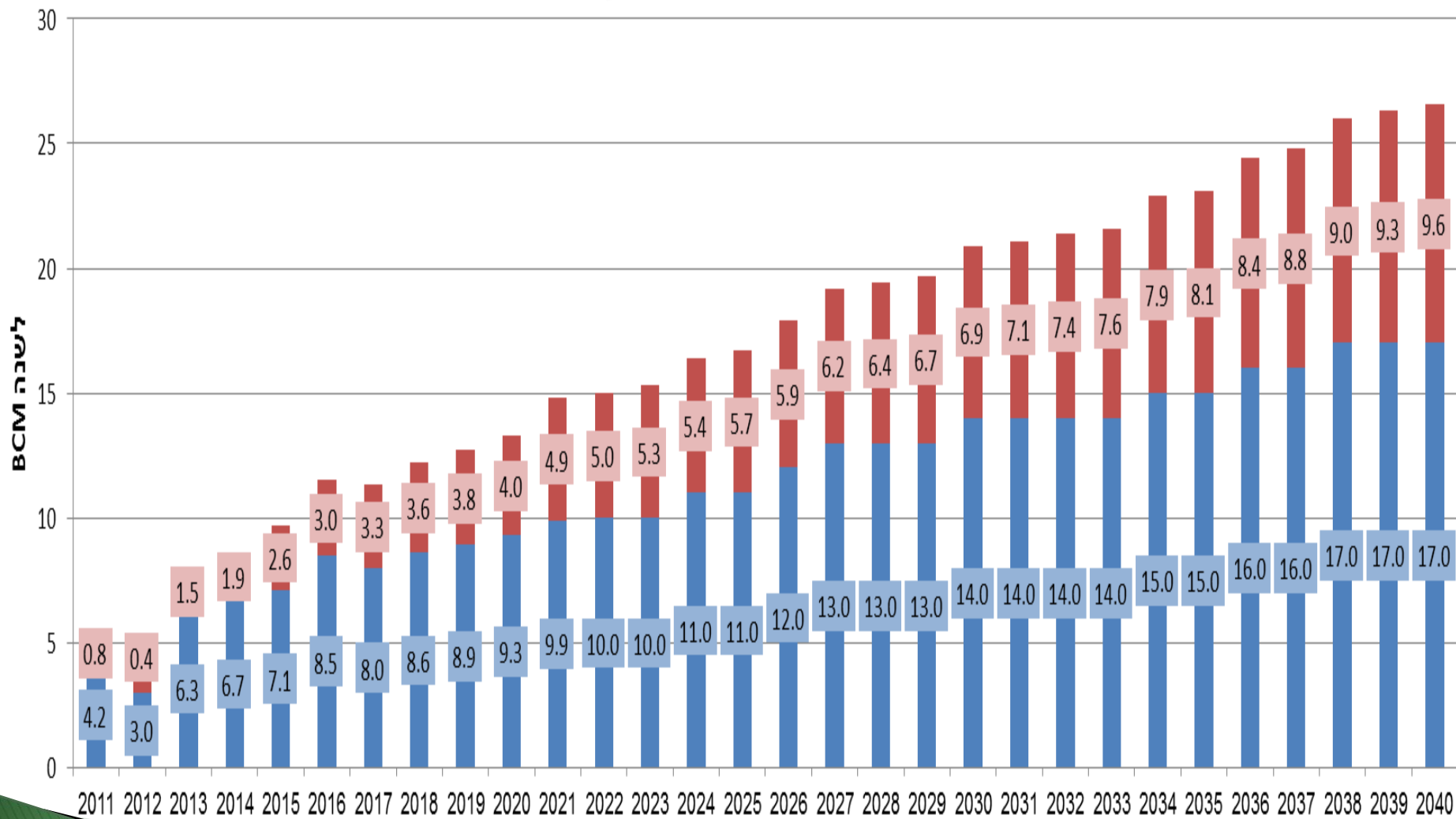
סקירת התפתחות משקי החשמל והגז

2013

✓ המעבר לשימוש בגז טבעי לייצור חשמל הביא לחסכון מצטבר של כ-17 מיליארד שקל בייצור החשמל בישראל מאז שנת 2004.

- ✓ בצד הביקוש, שנת 2013 היוותה תקדים במשק הגז הטבעי:
- ייצור חשמל על ידי יצרני חשמל פרטיים - לראשונה, שני יצרני חשמל פרטיים משמעותיים מתחברים לגז טבעי:
 - תחנת הכוח דוראד באתר "קצא"א" שבאשקלון, ותחנת הכוח OPC רותם במישור רותם שבנגב.
 - חיבור צרכני חלוקה: לראשונה חוברו צרכנים תעשייתיים קטנים ובינוניים לרשת החלוקה. צריכת הגז של צרכנים אלו עדיין מזערית ביחס לצריכת הגז הכוללת.
 - **לא הכל ורוד** - לטענת נובל אנרגי עיכובים רגולטורים בקשר לשדה 'לויתן' גרמו לעיכוב של כשנה בקידוח. צפוי לגרום מחסור החל משנת 2015.

צריכת הגז הטבעי בישראל

יצרני חשמל אחרים

מקור הנתונים: משרד התשתיות

חוק משק הגז

➤ רשות הגז

✓ חוק הגז (בטיחות ורישוי)

✓ תקנות משק הגז הטבעי:

• (תוכנית עבודה לרשת חלוקה)

• (דרכים ותנאים למתן רישיון חלוקה)

✓ צו הגז (בטיחות ורישוי) (מתקנים להולכת גז טבעי),

✓ צו הגז (בטיחות ורישוי) (מתקנים לחלוקת גז טבעי),

✓ צו הגז (בטיחות ורישוי) (גז טבעי דחוס)

חוק משק החשמל

➤ רשות לשירותים ציבוריים חשמל

✓ אמות מידה

✓ כללי משק החשמל (עסקאות עם ספק שירות חיוני)

✓ תקנות משק החשמל:

• (קוגנרציה)

• (תנאים ונהלים למתן רישיון וחובות בעל רישיון),

• (יצרן חשמל פרטי קונבנציונלי),

הממונה על הגבלים עסקיים✓ נוב' 2012: הכריז על השותפים בשדה תמר

כמונופול באספקת גז טבעי והביא להסדרת

השימוש בקיבולת הגז הטבעי

✓ בודק פעילות חברות הפועלות בתחום הגז עם מתחרים

✓ בוחן הסדרים כובלים במסגרת הסכמים בין שותפות תמר ללקוחות

הרוכשים גז טבעי.

✓ מנתח אחזקות ספקים בשוק הגז מצביע על מכשולים להיווצרות תחרות.

✓ בודק הסדר כובל בין "לויתן" ל"תמר" הנשלטות בידי נובל וקבוצת דלק

מקרקעין

✓ חוק התכנון והבניה היתר להקמת מיתקן גז ע"י רשות הרישוי למתקני גז טבעי

✓ תקנות התכנון והבניה:

• (רישוי מתקני גז טבעי),

• (הקמת מתקן גז בלחץ נמוך מאוד)

✓ אישור מעבר צינור חלוקת הגז ו/או הקמת מתקנים על ידי הרשויות

✓ תכנית מתאר ארצית תמ"א 37 התווית מערכת ההולכה הראשית של

הגז הטבעי מכלול ימי ויבשתי.

מכון התקנים הישראלי - אישור מכון התקנים הישראלי לתקינות ובטיחות ההסבה

ועדת יוגב והרפורמה במשק החשמל

- ▶ ועדה בין משרדית (אוצר – אנרגיה ומים) הכוללת נציגי ציבור ואינה כוללת נציגי חח"י, רשות החשמל או רשות הגז.
- ▶ גורמים ובעלי אינטרסים מרובים המנסים להשפיע:
 - ארגוני איכות הסביבה (ים, יבשה)
 - פורום ישראלי לאנרגיה
 - התאחדות התעשיינים
 - פורום יצרני החשמל הפרטיים
 - ועוד...

חוק משק החשמל, תשנ"ו-1996

► הסדרת הפעילות במשק החשמל לטובת הציבור, יצירת תנאים לתחרות ומזעור עלויות. במסגרת החוק הוחלט על הקמת הרשות לשירותים ציבוריים-חשמל.

► אמות מידה

► הסדרת הפעילות במשק החשמל, פיקוח על טיב החשמל ורמת השירות שמספקת חברת החשמל לצרכנים.

חוק משק הגז הטבעי, התשס"ב-2002

► מסדיר את משק הגז הטבעי בישראל.

מטרותיו:

► יצירת תנאים לפיתוח שוק הגז הטבעי בישראל באמצעות המגזר הפרטי וקיום תחרות בשוק.

► הסדרת הפעילות במשק הגז הטבעי באמצעות חובות רישוי לעוסקים בגז טבעי, הסדרת משק הגז הטבעי וקביעת הסדרי בטיחות ופיקוח כך שהשירותים הניתנים במשק זה יהיו איכותיים ויעילים.

► במסגרת החוק ממונים במשרד האנרגיה והמים גופים ובעלי תפקידים מרכזיים במשק הגז הטבעי: רשות הגז הטבעי, מנהל לרשות, ממונה בטיחות ומועצה.

► רשות הגז הטבעי המשמשת כגוף האחראי להסדרת הפעילות בשוק זה.

הרשות לשירותים ציבוריים חשמל

- ▶ פועלת מכוח חוק משק החשמל.
- ▶ תפקידה להסדיר ולפקח על פעילות מתן שירותים ציבוריים בתחום חיוני – חשמל:
- קביעת תעריפים.
- קביעת אמות מידה ומדדים לטיב השירות.
- מתן רישיונות לפעילות במשק החשמל ופיקוח על מילוי התנאים שנקבעו ברישיונות (תיקון לחוק, אפריל 2003).
- טיפול למול צרכני החשמל.
- ▶ סמכות בלעדית בביצוע תפקידיה. אינה כפופה לסמכותו של משרד ממשלתי כלשהו אך מפוקחת בידי שר האוצר ושר האנרגיה.

רשות הגז הטבעי

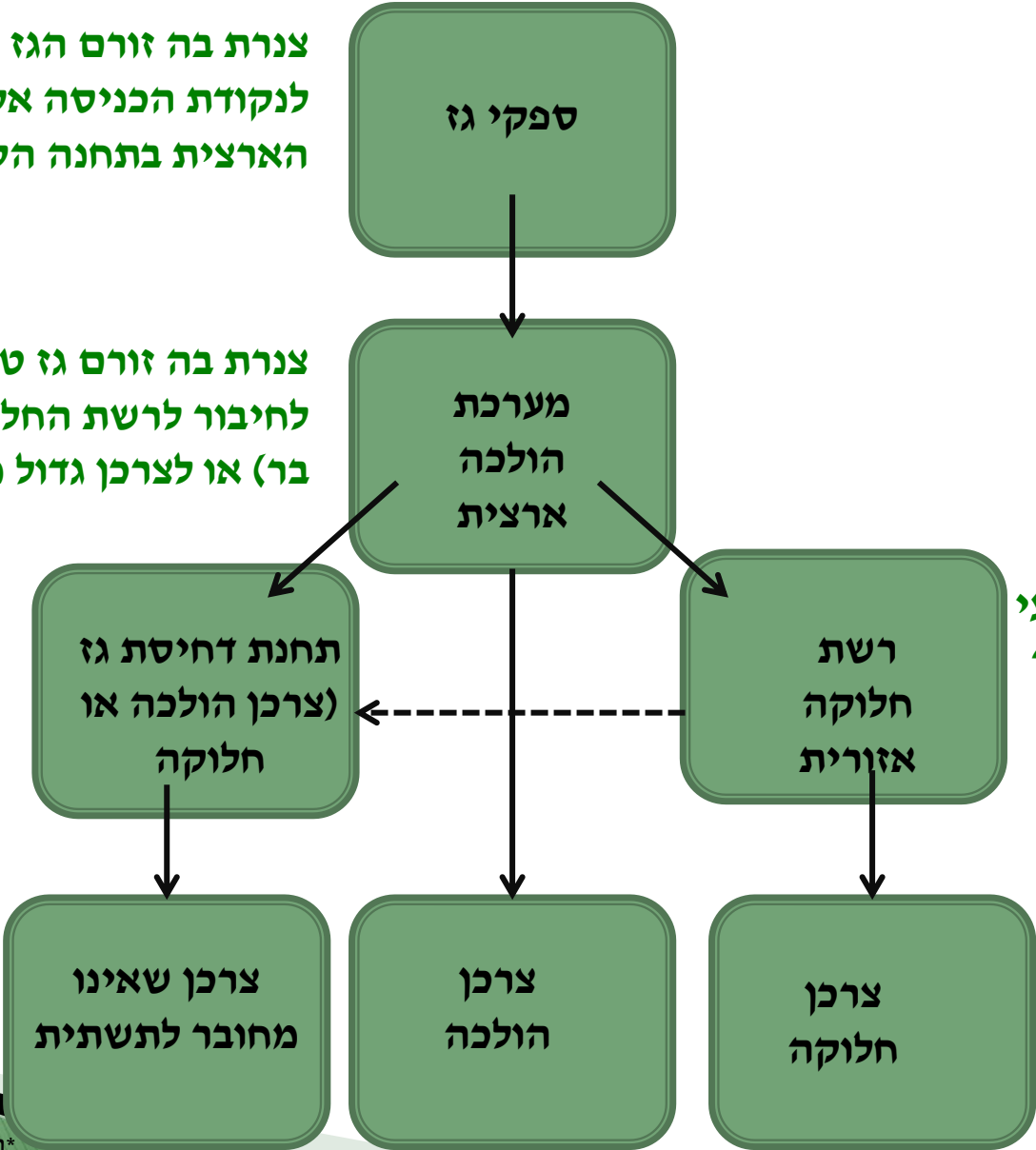
- ▶ תחת **משרד האנרגיה והמים** פועלת מכוח **חוק משק הגז הטבעי**.
- ▶ קידום מטרות החוק ואמונה על פעילות הגז בין היתר, נושא הבטיחות, תכנון אסטרטגי לטווח ארוך המבטיח אספקת גז טבעי רציפה.
- ▶ הענקת רישיונות ופיקוח על בעלי הרישיונות בתחום הגז הטבעי.
- ▶ קביעת תעריפים ואמות מידה למתן שירותים (Open Access), (תעריפים אחידים).
- ▶ בירור מחלוקות וקביעת הסדרים בין השחקנים בשוק.
- ▶ בירור תלונות צרכנים כנגד בעלי הרישיונות.

בין רשות החשמל לרשות הגז

- ▶ כ-90% מאספקת הגז לישראל משמשת לייצור חשמל בתחנות כוח.
- ▶ עד הגעתו לתחנות הכוח, נמצא הגז תחת סמכותה של **רשות הגז** שבמשרד האנרגיה.
 - ❖ תקנים מקצועיים.
 - ❖ תכניות העבודה לפיתוח רשת הולכת הגז.
 - ❖ תעריפים שגובה נתג'ז מהצרכנים.
- ▶ הגוף הרגולטורי האמון על משק החשמל הוא **רשות החשמל**.
 - ❖ קביעת העלויות המוכרות לחברת החשמל.
 - ❖ יצרני החשמל הפרטיים.
 - ❖ תעריפי החשמל לצרכן.
- ▶ בין שני הגופים שורר אי תיאום.
- ▶ הוועדה הממשלתית לבחינת רגולציה המליצה באפריל 2013 על **הקמת רשות מאוחדת** בתחום האנרגיה לשם הבטחת אחידות וודאות רגולטורית במשק החשמל.

צנרת בה זורם הגז ממתקני הספק ועד לנקודת הכניסה אל מערכת ההולכה הארצית בתחנה הקבלה החופית

צנרת בה זורם גז טבעי ממתקני הקבלה ועד לחיבור לרשת החלוקה. לחץ גבוה (מעל 16 בר) או לצרכן גדול מאוד

צנרת בה זורם גז טבעי ממערכת ההולכה לעד לצרכן בלחץ נמוך (מתחת ל-16 בר)

הולכת גז טבעי בישראל

- ים תטיס (צפוי להתכלות)
- קידוח תמר
- מאגר הגז נועה
- גט"ן מיובא (LNG)

ספקי גז

מערכת הולכה
ארצית/ בעל
רישיון הולכה

- חברת נתיבי הגז
- הטבעי לישראל בע"מ
(נתג"ז)

חברת החשמל
ומפעל תעשייה
גדולים

רשת חלוקה
אזורית/
בעל רישיון
חלוקה

בישראל, 6 אזורי חלוקה. בלעדיות
בהקמת הפעלת ותחזוקת רשת חלוקה.
בעל הרישיון מחויב להזרים גז טבעי
של כל משווק לכל צרכן ברשת, תוך
מתן שוויון ובלא אפליה (Open
Access).

לצריכה עצמית או
רכישת שירותים מבעל
רישיון לעסק.

צרכן גז
טבעי

משווק

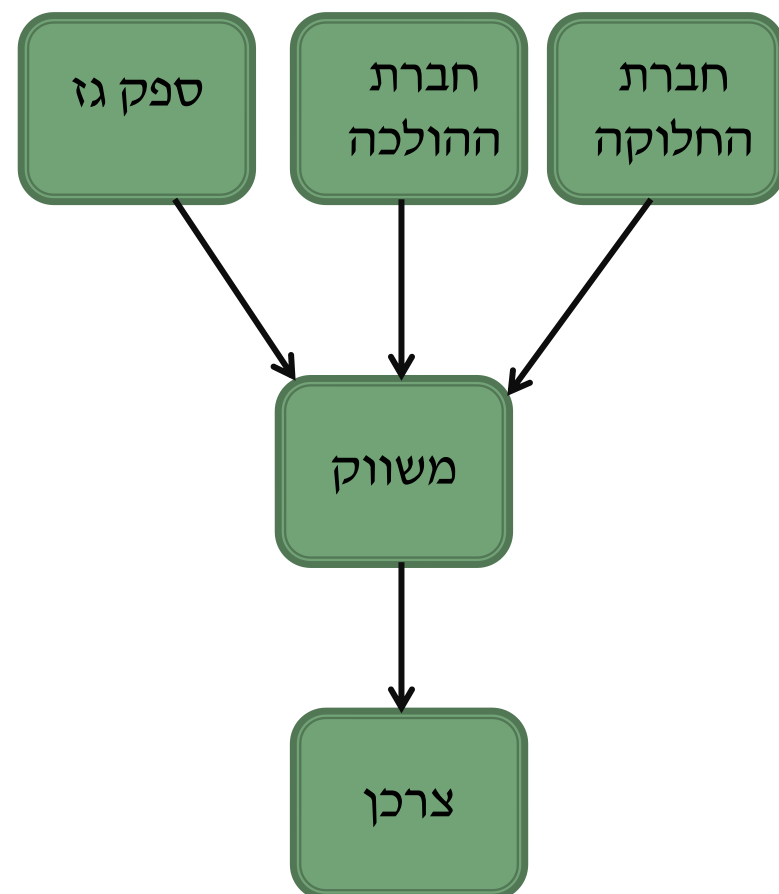
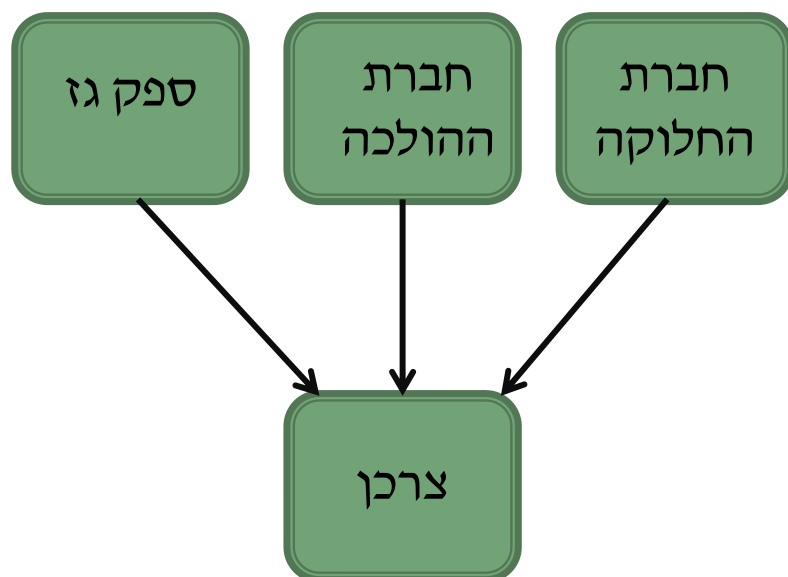
יכול לשווק
בכל הארץ

*המפה נלקחה מתוך אתר רשות הגז

רישיונות חלוקה ל-6 אזורי חלוקה

חברת חלוקה	רשימת יישובים מרכזיים באזור	אזור חלוקה
מרימון גז טבעי צפון בע"מ	חיפה, עכו, כרמיאל, קריית שמונה, כנרת, קצרין	חיפה והגליל
סופר אנ.ג'י חדרה והעמקים חברה לחלוקת גז טבעי בע"מ	חדרה, עפולה, יקנעם, בית שאן	חדרה והעמקים
סופר אנ.ג'י והעמקים חברה לחלוקת גז טבעי בע"מ	תל אביב, רעננה, חולון, בת ים, פתח תקווה, בן גוריון, רמלה, יבנה	מרכז
גז טבעי דרום בע"מ	אשדוד, אשקלון, קריית גת, קריית מלאכי, שדרות	דרום
נגב גז טבעי בע"מ	מישור רותם, דימונה, באר שבע, רמת חובב, ים המלח	נגב
טרם נבחרה חברת חלוקה	ירושלים, בית שמש	ירושלים

הדרכים לקבלת גז טבעי מהספק ועד לצרכן

הסכמי רכש גז - עד לנקודת החיבור לצרכן

- ▶ הסכם רכש גז.
- ▶ הסכם הולכה – סטנדרטי, באנגלית, נוסח על ידי רשות הגז.
- ▶ הסכם חלוקה – סטנדרטי, נוסח על ידי רשות הגז, אין מינימום יש מקסימום (150% מכמות שעתית ממוצעת אן גבוה יותר- בתשלום).
- ▶ הסכם משווק – הסכם מסחרי רגיל, כרגע לא מוסדר בתקנות.

הסבת מפעל לגז מצריכה:

תשתית

גז

- ✓ היתר בניה מועדת רישוי מקומית / מחוזית לגז טבעי
- אישור הממונה לבטיחות ברשות למפרט הנדסי.
- ✓ הקמת המקטע.
- ✓ אישור הממונה להזרמה זמנית של גז למקטע.
- (אישור מכון התקנים הישראלי לתקינות ובטיחות ההסבה של מתקני הצריכה).
- ✓ אישור הממונה להזרמה קבועה של גז למקטע.
- ✓ הכשרת כוח אדם.
- ✓ התקשרות הצרכן עם בעל רישיון חלוקה.
- ✓ בעל רישיון החלוקה מקים את רשת החלוקה עד לצרכן
- הכוללת: צנרת חלוקה, מתקן מדידה בשטח הצרכן.
- ✓ הצרכן יבצע פעולות הסבה למתקניו להתאמה לצריכת גז טבעי במועד ההזרמה.

הסכם הסבת מפעל לצריכת גז

- "Turn key project" התחברות מחברת החלוקה עד ל- Valve Train (נקודת החיבור שבין צנרת הגז הטבעי ל- Skid המבערים של המפעל).
- קביעת מועד קשיח להשלמת העבודות שבו: א) המערכת תספק גז ותתאפשר הגזת המפעל ע"י פיקוח צד ג' ; ב) הקבלן השיג אישור הגזה מרשות הגז וכל אישור נצרך נוסף להפעלת מערכת הגז, והמערכת עומדת בהוראות הרשויות הרלוונטיות והדין.
- שלבים: תכנון כללי ומפורט, דוח סקר סיכונים ותכנית הנדסית, הכנת בקשה להיתר, עבודות הקמה, השתתפות במעמד ההגזה, ביצוע הדרכות/הסמכת עובדים, ספר מערכת.
- מנגנון שינויים (לרבות בגין הוראות עדכון של רשות הגז)
- מסמכי הפרויקט, ביטוח

הסכם לרכישת חשמל מיצרן פרטי

- ▶ חשמל הוא מוצר ייחודי שתכונותיו משפיעות על תנאי החוזה.
- ▶ קביעת כמויות מינימום ומקסימום ומנגנונים להגמשתן.
- ▶ טיפול בחיובי חריגה.
- ▶ טיפול בנסיבות של מחסור בגז טבעי.
- ▶ נקודות יציאה.
- ▶ מנגנונים מודולריים במקרה של מספר אתרים לצרכן.

שינויים רגולטורים - לדוגמא

▶ החלטת הרשות בעניין "תעריף ניהול"

במאי השנה החליטה רשות החשמל להטיל תעריף חדש בגין שירותי הניהול של רשת החשמל שנותנת חברת החשמל מכוח רישיונה. לפי הרשות התעריף מגולם בתעו"ז ומשולם על ידי צרכני חח"י. התעריף של 0.41 אגורות לקוט"ש הוטל על בעלי רישיון אספקה/ייצור עצמי.

▶ הפחתת רכיב הייצור של רשות החשמל באמות המידה

רשות החשמל העמידה את עלות הייצור המוכרת לחח"י (רכיב ייצור חדש) על 33.3 אגורות בלבד - 10% פחות מרכיב הייצור הקודם. להפחתה השפעה רבה על עסקאות חשמל פרטיות, בהן מוצמד מחיר החשמל לרכיב הייצור וכן, על הסכמי הגז הטבעי בהם מחיר הגז צמוד לרכיב זה.

הקמת תחנת כוח

- ▶ מודל עצמאי – תכנון, היתרים, רכישת ציוד EPC, הקמה, קבלת רישיונות, חיבור לרשת החשמל ולמערכת הולכת הגז, התקשרות לרכישת גז טבעי, הולכה, חלוקה, מכירת עודפי אנרגיה לאחרים.
- ▶ מודל BOT – גורם חיצוני אחראי לכל הנ"ל ומשווק אנרגיה לצרכן.

◦ דגשים:

- קרקע זמינה ביעוד מתאים – למשך 20-25 שנה.
- הסכם ארוך טווח המסדיר שלושה מצבים שונים: הקמה, הפעלה ומכירת תוצרי אנרגיה, מסירת התחנה ומנגנון הפרדות.
- שלב ההקמה: לו"ז ונקודות יציאה, תנאים לסגירה פיננסית
- שלב ההפעלה: התקשרות מסחרית לגבי מכר חשמל, קיטור וקירור, טיפול בנסיבות של מחסור בגז טבעי, חלוקת אחריות
- שלב ההיפרדות: סיום מוקדם, כוח עליון, העברת התחנה.

תודה על ההקשבה

רון גזית, רוטנברג ושות'
משרד עורכי-דין

© כל הזכויות שמורות למשרד רון גזית, רוטנברג ושות'.